

Είπε καὶ ἐκάθησε πλησίον τῆς ἐστίας· ἰδὼν δὲ ἐξεγερθεῖσαν τὴν περιέργειαν ἡμῶν, ἐνέδωκεν εἰς τὰς παρακλήσεις μας καὶ διηγήθη ὅλην τὴν ἱστορίαν του. Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγγλίας τῷ 1814 φέρον μεθ' ἑαυτοῦ τὴν μικρὰν πατρικὴν του κληρονομίαν καὶ ἐλπίζων ν' αὐξήσῃ τὴν περιουσίαν του· ἠύξησεν ὅμως τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων. Κατόκησεν εἰς Βάν-Διέμεν μετὰ τῶν ποιμνίων του, «τότε δὲ, προσέθετο, δὲν ἐγνώριζον ἐξ ὅλων τούτων τῶν ἀπεράντων γαιῶν αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Βικτωρία παρὰ τὰ μέρη ὅσα ἀνεκάλυψεν ὁ Βάς. Μίαν μόνην φορὰν σωρὸς τις ναυτῶν ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' οἱ ἰθαγενεῖς τοὺς ἐπέταξαν ταχέως εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1835 οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐπανέλθῃ. Ἡμεθα τότε πολλοὶ ἐντιμοὶ οἰκογένειαι γεωργῶν μεταχειριζόμεναι τοὺς καταδικούς εἰς τὰ καθημερινὰ ἔργα καὶ κατοικοῦσαι εἰς τὰς κορυφὰς τῶν λόφων, οἱ ὁποῖοι σήμερον περικυκλοῦσι τὴν πόλιν· πράγματι δὲ ὅλαι αἱ οἰκογένειαι συνεκρότουσαν μίαν μόνην. Ἐορτάσαμεν τὴν νύκτα τῆς πρώτης τοῦ ἔτους κατὰ τρόπον παράδοξον· ἠνάψαμεν ἐπὶ τοῦ ὄρους μέγα πῦρ, τὸ ὁποῖον ἐφώτιζε τὴν ἐθνικὴν μας σημαίαν καὶ ἐνθυμούμενοι τὴν πατρίδα συνήλθομεν ὅλοι περὶ αὐτήν. Καὶ ἐκεῖ ὠρκίσθημεν, ὁ Βάτμαν καὶ ἐγὼ, νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὸ νέον ἔτος ἑκτακτόν τι ἔργον, φέροντες μέρος τῆς ἀγέλης πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πορθμοῦ ἐπ' ἐλπίδι, ἐὰν εὐδοκιμήσωμεν, νὰ κατοικήσωμεν εἰς τὴν ἡπειρον χάριν τῶν ἀπογόνων μας. Καὶ ἐπράξαμεν ὅ,τι ὠρκίσθημεν. Διότι τὸν Ἰούνιον ἀπέβημεν εἰς Γιάρα-Γιάρα. Οἱ ἰθαγενεῖς, ἔχθροι κατὰ πρόωτον, ἔβριψαν καθ' ἡμῶν βέλη καὶ ἔπειτα ἔφυγον, ἐμάθετε δὲ ἤδη ὅτι τὰ πρόβατά μας εὐδοκίμησαν, καὶ μετὰ δέκα ἔτη οἱ υἱοί μου μὲ ἀνεπλήρωσαν εἰς τὴν Βικτωρίαν. Ὅτε δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος ἠθέλησα νὰ ἰδῶ τί ἀπέγιναν τὰ ἔρημα ταῦτα μέρη καὶ αἱ ἀπέραντοι πεδιάδες, εἶδον ὅτι παλάτια ἀνηγέρθησαν ἐκεῖ ὅπου μὲ τὰς δύο μου ταύτας χεῖρας ἀνήγειρα καλύβην ἐκ φλοιῶν δένδρων· εἶδον σιδηροδρόμους ἐκεῖ ὅπου διεσχάραξα μονοπάτιον καὶ ἑκατομμύρια προβάτων ἐπὶ τῆς χώρας τὴν ὁποῖαν κατεκτήσαμεν ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ἡμῶν.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος γέρον προσέθετο δακρύων ὅτι ὁ πλοῖαρχος Λαπλάς, ὅστις περιήρχετο χάριν ἀνακαλύψεων, ἐλθὼν εἰς Βάν-Διέμεν παρέλαβεν ἕνα τῶν υἱῶν του ἵνα τὸν ἀναθρέψῃ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ ἀνάμνησις δὲ αὕτη τοῦ γαλλικοῦ ὀνόματος συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ γέροντος. Ὁ δὲ υἱὸς του ἐπανελθὼν ἐμιμήθη τὸ παράδειγμα τῶν ἀδελφῶν του.

Ἐπίται συνέχισα.

N.

Ὁ Ἀντίοχος παρήγγειλε πρὸς τοὺς νομάρχας αὐτοῦ, λέγων· Ἄν ποτε σὰς διατάξω νὰ πρά-

ξετέ τι ἐναντίον τῶν νόμων, καταφρονήσατε τὰς διαταγὰς μου, ὡς διαταγὰς ἀνθρώπου μὴ γνώσκοντος τί γράφει καὶ τί λέγει.»

ΠΡΩΤΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλφρέδου Μωρῦ.

Συνέχισα· ἰδί σελ. 244.

B'

KATOIKIA

Ἀνεκάθεν ὁ ἄνθρωπος ἠναγκάσθη νὰ προσπίσῃ ἑαυτὸν κατὰ τοῦ ψυχους διὰ μέσου διαρκεστέρου καὶ ἀσφαλεστέρου τῶν χονδροειδῶν ἐνδυμάτων, ἅτινα κατεσκευάζε. Καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον ἔδει οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ νὰ προνοήσῃ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν τέκνων, ὑπὲρ τῶν ἐργαλείων του, ὑπὲρ τῶν ὄπλων του, ὑπὲρ πάντων ἐν γένει τῶν ὑπαρχόντων του. Δὲν ἐφοβείτο δὲ μόνον μὴ ἴδῃ διαφθειρομένην ὑπὸ τῆς βροχῆς ἢ διασκεδαζομένην ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τὴν εὐτελεῆ αὐτοῦ περιουσίαν· ἀλλ' ἔδει προσέτι νὰ προφυλάξῃ αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἀρπαγῆς, διότι καὶ μὲν τὸ αἶσθημα τῆς ἰδιοκτησίας ἐκδηλοῦται κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς κτήσεως κινητῆς περιουσίας, διατελεῖ ὅμως ἄγνωστον τὸ αἶσθημα τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀλλοτρίας ἰδιοκτησίας. Ἡ δὲ ὀρμὴ πρὸς κλοπὴν εἶναι ἔμφυτος καὶ βαθύτατα ἐρριζωμένη παρ' ἅπασιν σχεδὸν τοῖς ἀγρίοις. Μόνον αἱ φυλαὶ, αἱ βιοῦσαι ἐν θερμοτάταις χώραις, οὐδὲως ἔχουσι μόνιμόν τινα διαμονήν, διότι δὲν δυνάμεθα ν' ἀποικιάσωμεν οὕτω τὰ ἀτεχνώτατα καὶ ἀκατέργαστα οἰκήματα, ἅτινα ἐνιχυρῶν παρ' αὐτοῖς ἀπαντῶνται. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, οἱ ἀρχαῖοι Αἴθιοι ἐκοιμῶντο ἐν ὑπαίθρῳ· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἱστορικόν, οἱ Αἰγυπτίνοι ἐκοιμῶντο ἐν τοῖς ἀγροῖς, σπανιώτατα ἀνεγείροντες πενιχρὰς τινας καλύβας. Τὴν δ' ἕκτην μετὰ Χρ. ἑκατονταετηρίδα ὁ Προκόπιος ἀναφέρει ὅτι οἱ Μαῦροι κατεκλίνοντο κατὰ γῆς, οὐδὲν ἕτερον κάλυμμα ἔχοντες ἐκτὸς τῶν ρυπαρῶν αὐτῶν ἱματίων· μόνον δ' οἱ πλούσιοι ἐσκεπάζοντο δι' ἀρνακίδων. Πολλοὶ φυλαὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἀμαζονείου δὲν ἔχουσι μόνιμον κατοικίαν, ἀλλὰ κατακλίνονται ἐπὶ τῆς ἄμμου ἢ ἐπὶ τῶν δένδρων, ὧν οἱ συμπεπλεγμένοι κλάδοι ἐνέπνευσαν αὐτοῖς τὴν ἰδέαν τῆς κατασκευῆς αἰωρῶν. Ὅμοιως ποιοῦσι καὶ οἱ ἄγριοι τῆς Μαλαϊαϊκῆς χερσονήσου καὶ τοῦ Ἰνδοστάν. Ἰκαναὶ δὲ φυλαὶ τῶν Δάρ Φέρτυτ ἐν Ἀφρικῇ πηγνύουσι τὰ οἰκήματά των ἐπὶ δένδρων.

Αἱ πρῶται καλύβαι κατασκευάσθησαν ἐκ φύλων, καλάμων καὶ κλάδων δένδρων· τοιαῦται ἦσαν αἱ τῶν Νασαμώνων ἐπὶ Ἡροδότου· τοιαῦται ἦσαν αἱ σουκκῶθ, ὧν πρὸς μνήμην τελεῖται ἡ ἑορτὴ τῆς σκηνοπαγίας παρ' Ἑβραίοις· τοιαῦται ἐπίσης ἦσαν αἱ κατοικίαι διαφόρων ἀφρικανικῶν φυλῶν, ἰδίως δὲ τῶν Οὐγκωρῶς τοῦ

Ἄνω λευκοῦ Νείλου, ἔνθα αἱ καλύβαι, κυψελοειδεῖς τὸ σχῆμα, κατασκευάζονται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀχύρων, καλάμων καὶ κλάδων δένδρων. Εἰς δὲ τὰς χώρας, ἔνθα οἱ λίθοι εἰσὶ σπάνιοι, οἱ ἄνθρωποι κατοικοῦσιν ἔτι εἰς τοιαῦτα χονδροειδῆ οἰκήματα, ὡς δεικνύουσιν τὰ γκουρμπῆ τῶν Ἀράβων τῆς Ἀλγερίας, ὅμοια πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Σαλουστίου περιγραφομένης κατοικίας τῶν ἀρχαίων Νομιδῶν.

Οἱ ποιμενικοὶ λαοὶ, μὴ δυνάμενοι νὰ ἔχωσι σταθερὰν διαμονὴν ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν νομὴν, κυριωτάτην αὐτῶν κατοικίαν ἔχουσι τὰς σκηνάς. Κατὰ τὰς ἐν τῇ Γενέσει περιωθεισῆς ἀρχαίας παραδόσεις, προπάτωρ τῶν ποιμένων καὶ σκηνητῶν ἔθεωρεῖτο ὁ Ἰαθάλ. Οἱ Ἀραβες μετήνεγκον τὴν χρῆσιν τῶν σκηνῶν εἰς Ἀφρικὴν, ἐξ οὗ οἱ Ἕλληνας ἀπεκάλουν τοὺς Αἰθίοπας, ἀποδεχθέντας αὐτὴν, *Σκηνητάς*. Οὐδὲν δ' ἄλλο πράγματι ἦν ἡ σκηνή, ἢ ἐπέκτασις τῆς ἐνδυμασίας ἐκ τοῦ αὐτοῦ δέρματος, ἐξ οὗ ἐκκλύπτετο τὸ σῶμα, συρραπτομένου βαναύσως μεθ' ἑτέρων καὶ ὑποστηριζομένου ὑπὸ στύλων καὶ πασσάλων, κατηρτίζετο ἡ σκηνή. Ἐν τῷ Κουκάσῳ, ἢ βούρκα, εἶδος ἐριούχου ὑφάσματος, χρησιμεύει εἰς ἐνδυμασίαν καὶ εἰς κατασκήνωσιν. Ἀνέρχεται δ' ἡ ἰδέα τῶν τοιούτων καταλυμάτων εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ ποιμενικοῦ βίου· διετήρησαν δὲ ταῦτα οἱ νομάδες Ἀραβες καὶ Μογγόλοι. Αἱ γιοῦρται τῶν βορειοτέρων λαῶν τῆς Ῥωσίας οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν ἢ σκηναί, στερεώτεραι ὅμως καὶ δυσφορητότεραι τῶν συνήθων, αἵτινες ἐνίοτε ἀντὶ δέρματος ταράνδου καλύπτονται διὰ φλοιοῦ σημύδας. Εἰσὶ δὲ στερεώτερον πεποιημένοι πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν παγετῶν διὰ τοῦτο καὶ αἱ θερινὴ γιοῦρται διαφέρουσι τῶν χειμερινῶν. Ὅμοιως οἱ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ, οἵτινες κατὰ τὸ θέρος διητῶντο εἰς καλύβας ἐκ ξύλων καὶ πηλοῦ, κατέφευγον τὸν χειμῶνα, ὡς ἀναφέρει ὁ Τάκιτος, εἰς σπήλαια καλυπτόμενα διὰ σεσηπότων ἀχύρων, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ψύχους. Ὅπως δ' οἱ ποιμενικοὶ λαοὶ προμηθεύονται τὰ πρὸς σκηνοπηγίαν ἐπιτήδεια ἐκ τῶν κτηνῶν καὶ ὑποζυγίων αὐτῶν, οἱ ἀπὸ τῆς ἀλιείας ζῶντες λαοὶ χρησιμοποιοῦσι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τὰ θαλάσσια ζῶα. Οἱ Ἑσκιμῶ ποιοῦσι τὰς σκηνάς αὐτῶν ἐκ δερμάτων θαλασσίων ἐλεφάντων. Οἱ Γροελανδοὶ μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο δέρματα φωκῶν καὶ φράκτους τὴν εἴσοδον τῶν σκηνῶν τῶν διὰ τῶν διαφραγῶν ἐντοσθίων τοῦ αὐτοῦ ζώου. Ὡς δ' ἀναφέρουσιν ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἀρριανὸς, οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔθνος τι ἀσιατικόν, κατεσκεύαζον τὰ οἰκήματά των διὰ κογχυλῶν καὶ ἀκανθῶν ἰχθύων.

Εἰς τὰς ψυχροτέραις χώραις, ἔνθα ἡ σκηνὴ δὲν ἐπῆρκε νὰ προσφύλαξῃ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ ἔνθα ἄλλως τε οὐδεμίαν ἀνάγκη ἦν κινητῶν κα-

τοικιῶν, μὴ βιούντων νομαδικῶς τῶν ἀνθρώπων ἐν αὐταῖς, ἐζήτησεν ὁ ἄνθρωπος διαρκέστερον καὶ ἀσφαλέστερον ἄσυλον ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ τοῖς κοιλώμασι τοῦ ἐδάφους, εἴτε φυσικοῖς εἴτε ἐπίτηδες ὀρυχθεῖσι· τοιαῦτα δὲ τεχνητὰ ἄντρα ὠρυσσον οἱ Κοσσαῖοι τῆς Ἀσσυρίας, οἱ Λιγυστινοὶ, οἱ κάτοικοι τῶν Βαλεαρίδων νήσων καὶ ἄλλοι λαοί. Οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι ἐπωνόμαζον Τρωγλοδύτας διαφόρους λαοὺς τοιαύτας ἔχοντας κατοικίας. Μέχρι τῆς σήμερον δ' ἔτι ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Ἀραβίας, παρὰ τοῖς Βιχαριῆχ καὶ τοῖς Σιαχπόχ παρατηρεῖται τὸ αὐτὸ εἶδος κατοικιῶν, ὁμοίων κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παράδοσιν τοῖς ἐν χρήσει παρὰ τῷ ἀρχαίῳ λαῷ τῶν Ἀδιτῶν.

Ἄλλ' ἐκεῖ ὅπου δὲν εὐρίσκοντο φυσικὰ ἄντρα, οὐδὲ τὸ ἔδαφος ἦν κατάλληλον πρὸς ἐξόρυξιν τοιούτων, οἱ ἄνθρωποι ἐπενόησαν ν' ἀνεγείρωσι κατοικίας ἀρκούντως στερεάς, ὥστε ν' ἀντέχωσιν εἰς τὸν ἄνεμον καὶ τοὺς ὑετούς. Οὕτω δὲ, ἐν ὅσῳ διετηροῦντο εἰσέτι τὰ νομαδικὰ ἔθνη, αἱ τοιαῦται κατοικίαι ἦσαν εὐχρηστοὶ μόνον κατὰ τὸν χειμῶνα, ὡς ἀκόμη καὶ νῦν παρατηρεῖται παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι τοῦ Οὐσσουρὶ, οἵτινες διάγουσι μόνον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς καλύβας των, κατὰ δὲ τὸ θέρος πλανῶνται τῆδε κάκεισε πρὸς θήραν ἢ ἀλιείαν.

Τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὕλικόν τῶν οἰκημάτων εἶναι διάφορον, κατὰ τοὺς διαφόρους λαοὺς. Μόνος ὁ πολιτισμὸς ἀνήγειρε τὰ μεγαλοπρεπῆ πλίνθινα ἢ λίθινα ἐκεῖνα μέγαρα, κατοικίας εὐρυτάτας δυνάμενας νὰ στέγωσι μέγα πλῆθος ἀνθρώπων. Οἱ βαρβαρότατοι λαοὶ κτίζουσι τὰς μικρὰς καὶ πενιχρὰς πάντοτε καλύβας των διὰ πηλοῦ καὶ ξύλων, τοιαῦται δ' εἰσὶν αἱ πλείσται βιγουνάμαι τῶν Ἑρυθροδέρμων. Ἐν Σουδάν καὶ ἐν Βαδαῖ αἱ καλύβαι εἰσὶ καταμρόπλεκτοι καὶ ἔχουσι σχῆμα ἡμισφαιρικόν, περιβάλλονται δὲ διὰ τοίχου ἢ φράκτου· μόναι δὲ τῶν ἀρχηγῶν αἱ οἰκίαι εἰσὶν ἀργιλόκτιστοι. Τὰ κράτιστα τῶν Ὀπτεντότων συγκροτοῦνται ἐξ ἀναλόγων καλυβῶν· μικρὸν δὲ παραλλάσσοσι καὶ αἱ καλύβαι τῶν Χεγγουάρων καὶ πολλῶν βαρβαρωτάτων ἀσιατικῶν λαῶν. Ἡ ἔλλειψις στερεῶν φραγμῶν καὶ κλείθρων ἀναγκάζει πολλὰς φυλάς νὰ πηγνύωσι τὰς κατοικίας των ὑψηλὰ ἐπὶ στύλων καὶ πασσάλων, ὅπως οὕτω μὴ δύναται τις νὰ εἰσχωρῇ εἰς αὐτάς, καὶ συγχρόνως ἀποφεύγωσι τὰς παλιρροίας· τοιαῦται εἰσὶν αἱ κατοικίαι πολλῶν μαύρων φυλῶν τῆς ὑπὸ τοῦ Νίγηρος διαρρομένης χώρας, τῶν Μαλαισίων, τῶν ἰθαγενῶν τῶν Καρολίνων καὶ Φιλιππίνων νήσων, καὶ πολλῶν φυλῶν τῆς χειρρονήσου Μαλακῆς καὶ τοῦ Ἀσάμ. Οἱ Γουαρῶνοι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὄρενῶκου ἀνεγείρουσιν ὁμοίως τὰς ἀρούρας αὐτῶν ἐπὶ φυσικῶν ἰκριωμάτων, σχηματιζομένων κυρίως ἐκ μακαφοινίκων. Τούτων παραπλήσια εἰσὶν αἱ πα-

ρὰ τὰς ὄχθας τῶν Ἑλβετικῶν λιμνῶν προΐστω-
ρικαὶ κατοικίαι· διετηρήθη δὲ τὸ τοιοῦτον εἶδος
τῶν κατοικιῶν ἐν Ἑλβετίᾳ κατὰ τοὺς προϊστο-
ρικοὺς χρόνους μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ.
Ἐνίοτε αἱ καλύβαι εἰσὶν ὠχρωμέναι ὡς αἱ καμ-
πόγκ τῶν Δαυάκων τοῦ Βόρνεω ἀκρωτηρίου.

Αἱ πρῶται πόλεις ἀρχὴν ἔσχον τὴν συγκέν-
τρωσιν τοιοῦτων καλυβῶν εἰς τοὺς πρόποδας
συνήθως ἢ κύκλῳ φύσει ὀχυρᾶς τινος θέσεως, κα-
ταλλήλου ὅπως χρησιμεύσῃ ἐν ἀνάγκῃ ὡς κα-
ταφύγιον εἰς τοὺς κατοίκους· τὰς τοιαύτας θέ-
σεις οἱ μὲν Πελασγοὶ ἐκάλουον *larissas*, οἱ ἀρ-
χαιοὶ Ἕλληνες ἀκροπόλεις, οἱ Ἴταλοὶ *arces*
καὶ οἱ Γαλάται *oppida*. Ἡ δ' ἀνάγκη εὐρυτέ-
ραν οἰκημάτων, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἀποταμιεύωνται
αἱ κοινὰ τροφὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἐφόδια, καὶ γί-
νονται αἱ συνδιασκέψεις, προεκάλεσε τὴν οἰκο-
δομὴν τῶν κυρίως καλουμένων οἰκιῶν. Ὑπόδειγ-
μα τῶν πρώτων οἰκιῶν παρέχουσιν αἱ πάγκα
τῶν Δαυάκων τοῦ Βόρνεω, χρησιμεύουσαι καὶ ὡς
μέρη συνδιασκέψεων καὶ ὡς ξενῶνες. Εἰσὶ δὲ
αὐταὶ ὀκτάγωνα οἰκοδομήματα, ἀπολήγοντα εἰς
ἐξείαν κορυφὴν, ὁπόθεν κατέρχονται διὰ κατα-
πακτῆς.

Ἐν ταῖς χώραις, ἐν αἷς εὐρίσκετο ἄφθονος
πηλὸς καὶ ἄργιλος, δὲν ἐβράδυναν ν' ἀνεγείρωσι
πηλοκτίστους οἰκίας, οἷαι ἦσαν αἱ τῶν Γαλα-
τῶν (*lutea aedificia*). Τὰ σπήλαια ἐνέπνευσαν
τὴν ιδέαν τῶν λιθίνων οἰκοδομῶν· τοιαῦται ὁ-
μως κατ' ἀρχὰς ἐγένοντο ἀποκλειστικῶς πρὸς
κοινὴν ἄμυναν, τὰ δὲ ἀνεγερθέντα φρουρία καὶ
αἱ ἀκροπόλεις συνίσταντο ἐκ μεγάλων ἀκατερ-
γᾶστων (*ἀργῶν*) λίθων, πυνηροσμένων ἀλλή-
λοις ἄνευ πηλοῦ ἢ ἀσβέστου ἐν τοῖς διακένοις,
συνεχομένων δ' ἀλλήλοις μόνον διὰ τοῦ ἰδίου
των βάρους. Τοιαῦτά εἰσι τὰ καλούμενα *μεγα-
λιθικὰ μνημεῖα*, ὧν πολλὰ σώζονται ἐν Γαλλίᾳ,
ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Σκανδιναυίᾳ, πρὸς δὲ ἐν Ἰνδο-
στᾶν καὶ ἐν τῇ Βορείῳ Ἀφρικῇ, καὶ ὧν ἡ οἰκο-
δομὴ εἶναι παναρχαιοτάτη. Τὰ ἀρχαῖα οἰκήμα-
τα τῆς Σκηνίας, τὰ ἐπιχαλούμενα *Γάργουρ*, καὶ
χρονολογούμενα ἀπὸ τῆς λιθίνης ἐποχῆς, δὴ-
ναι καὶ νὰ χρησιμεύσωσι περιεργότατα ὑποδείγ-
ματα τοιοῦτων ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων. Τὰ κυ-
κλώπεια τείχη, τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τοὺς Πελασ-
γοὺς, συνηθέστατα δ' ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ,
τὰ ἀρχαῖα περουβιανὰ ἰδρύματα, τὰ ἐν Κούζκο
εὐρεθέντα, ἰδίως δὲ τὰ ἐν τῷ φρουρίῳ Σακσα-
χουαμάν, ἀνήκουσιν εἰς ἐποχὴν πολιτισμοῦ λίαν
προκεχωρημένου. Ἐν τῇ νήσῳ Θηρασίᾳ ἀνεκα-
λύφθησαν ὑπὸ πυκνὸν στρώμα λάθας κυκλώπεια
τείχη, ἅτινα φαίνονται ἀρχαιότερα καὶ αὐτῆς
τῆς πελασγικῆς ἐποχῆς· τοῦτο δὲ καταδεικνύει
ὅτι τὰ λίθινα οἰκοδομήματα ἦσαν γνωστὰ πρὸ
ἀμνημονεύτων χρόνων. Προφανῆς δὲ τοῦτου ἀπό-
δειξις εἶναι ἡ τελειοποίησις τῆς οἰκοδομικῆς, ἡ
ἐμφανισθῆ ἐν ταῖς πυραμίσι τῆς Αἰγύπτου,

αἵτινες ἀνηγέρθησαν πρὸ τετρακισχιλίων ἴσως·
δὲ καὶ πεντακισχιλίων ἐτῶν, καὶ αἱ τοῦ Γεοτι-
χουακάν ἐν Μεξικῷ, ἀριθμοῦσαι ἴσως καὶ αὐταὶ
πλέον τῶν εἴκοσιν αἰώνων ὑπαρξίν. Οἱ Κουσχί-
ται, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Κινέζοι συνώκισαν πόλεις
πρὸ τετρακισχιλίων ἢ πεντακισχιλίων ἐτῶν, κατὰ
τινας ἀσφαλεῖς χρονολογίας.

*Ἐπιτα συνέχεια.

**

ΛΑΖΑΡΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ἡ ἐπανάστασις ἡμῶν ἔχει τοὺς ἐνδόξους τῆς
ἄνδρας. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἀστέρες φαεινοὶ
ἐπὶ τοῦ στερεώματος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν εὐκλείας,
ἐνεγράφησαν εἰς τὴν μεγάλην βίβλον τῆς ἱστορίας,
καθὼς εἶναι ἐγγεγραμμένα μὲ γράμματα σεβασ-
μοῦ καὶ ἀγάπης καὶ εἰς τὰς καρδίαις ὅλων ἡμῶν.
Ἄλλ' ὅταν ἡ ἱστορία ζητήσῃ τὸν ἐκπροσωποῦντα
τὴν μεγάλην ταύτην ἐποχὴν ἄνδρα, καθὼς, ἄλ-
λος ὑπὸ μίαν καὶ ἄλλος ὑπὸ ἄλλην ιδιότητα, εἰς
ἀνὴρ ὡσεπιτοπολὺ ἐκπροσωπεῖ ἐκάστην τῶν με-
γάλων τῆς ἱστορίας ἐποχῶν, καθὼς ὁ Μωϋσῆς τὴν
λύτρωσιν τῶν Ἑβραίων, καθὼς ὁ Θεμιστοκλῆς τὴν
σωτηρίαν τῆς ἐλληνικῆς αὐτονομίας, καθὼς ὁ
Ἀλέξανδρος τὴν διάδοσιν τοῦ ἐλληνικοῦ πο-
λιτισμοῦ, καθὼς ὁ Βρούτος τὴν γέννησιν τῆς
ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας, καθὼς ὁ Τέλλος τὴν ἀπε-
λευθέρωσιν τῆς Ἑλβετίας, καθὼς ὁ Βασιγκτῶν
τὴν καθίδρυσιν τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας,
καθὼς ὁ Ναπολέων τὸν ἐγκεντρισμὸν τῶν ἀρχῶν
τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὰ διάφορα
τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ὅταν, λέγω, ἡ ἱστορία θε-
λήσῃ νὰ διακρίνῃ τοιοῦτον κατὰ τὴν ἐπανάστα-
σιν ἡμῶν ἄνδρα, καὶ ὡς τοιοῦτον ζητήσῃ τὸν
πλέον ἀναγκαῖον, τὸν πλέον ἀπαραίτητον εἰς
τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, τὸν
ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἡ ὑπεροχὴ ὑπῆρξε μεταξὺ
τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἀδιαφειλονίκητος, ὦ!
τότε, χωρὶς ν' ἀδικηθῇ κάνεις, χωρὶς νὰ παρα-
γνωρισθῇ κάνενὸς ἀρετῆ, κάνενὸς ἀξία, κάνενὸς
κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν συντελεστικότητος, ὡς ἀν-
τιπρόσωπος τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως θέλει
ἐμφανισθῆ ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης.

Καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις ἔχει διὰ τοῦτο
ἀφορμὴν νὰ σεμνύνεται καὶ νὰ καυχᾶται. Ὁ
ἀνὴρ οὗτος δὲν εὐρέθη ποτὲ εἰς τὰ πεδία τοῦ
Ἄρεως· ξένος ὑπῆρξε καὶ αὐτοῦ τοῦ στοιχείου
διὰ τοῦ ὁποίου ἰδίως ἐπενήργησεν εἰς τὴν σω-
τηρίαν τῆς πατρίδος, τοῦ ναυτικοῦ· οὔτε πολι-
τικῶς διεύθυνε τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους, οὔτε δι-
πλωματικῶς διεξήγαγεν ἐπωφελεῖς μετὰ ξένων
ἐπικρατειῶν διαπραγματεύσεις. Θέσιν δημοσίαν
δὲν κατέλαβε ποτέ· ἔζησεν, ἐπολιτεύθη καὶ ἀ-
πέθανεν ἀπλοῦς ἰδιώτης. Ἄλλ' ἐνόησεν ὅτι ἡ
θέσις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη ἦτον ἡ καταλληλο-
τέρα πρὸς τὸν ἐθνικὸν σκοπὸν, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε,
καὶ ἐκεῖθεν εἰργάσθη τὴν σωτηρίαν τῆς πατρί-